

REPUBLICA MOLDOVA ÎN ETAPA DE PRE-ADERARE: IMPLICAȚIILE JURIDICE ȘI POLITICO-ECONOMICE ALE STATUTULUI DE STAT CANDIDAT LA UNIUNEA EUROPEANĂ

REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE PRE-ACCESSION STAGE: THE LEGAL AND POLITICAL-ECONOMIC IMPLICATIONS OF CANDIDATE COUNTRY STATUS TO THE EUROPEAN UNION

Vladislav PALAGNIUC

Universitatea de Stat din Moldova

e-mail: vladpalag5@gmail.com

CZU 327:34(478:4)

Rezumat. Integrarea europeană a Republicii Moldova reprezintă o direcție strategică esențială a politicii externe și interne a statului, consolidată printr-un proces evolutiv început odată cu proclamarea independenței în 1991. Parcursul european al Republicii Moldova a fost marcat de momente semnificative, de la semnarea Acordului de Parteneriat și Cooperare din 1994, la implementarea Planului de Acțiuni Republica Moldova - UE (2005), participarea activă în Parteneriatul Estic (2009) și semnarea Acordului de Asociere (2014). Obținerea statutului de țară candidată la Uniunea Europeană în iunie 2022 a reprezentat un moment istoric, confirmând orientarea pro-europeană consacrată constituțional și deschizând o nouă etapă în raporturile bilaterale. Studiul evidențiază progresele realizate între 2022 și 2025 în domenii esențiale precum justiția, combaterea corupției, reforma electorală și relațiile comerciale externe. Analiza relevă o consolidare a cadrului juridic și instituțional, reflectată în adoptarea mecanismului de *vetting*, intensificarea anchetelor anticorupție și implementarea unui nou Cod electoral. În paralel, UE rămâne principalul partener comercial al Republicii Moldova, reprezentând peste 53% din volumul total al schimburilor comerciale și 65% din exporturi. Concluzia principală este că perspectivele de aderare depind în mod direct de viteza și profunzimea reformelor interne, de consolidarea statului de drept și de menținerea angajamentului constant față de valorile democratice și standardele europene. Articolul este elaborat în cadrul implementării proiectului Jean Monnet Chair „EU’s role in the emerging international system” (EUREIS), nr. 101126798.

Cuvinte-cheie: Integrarea europeană, stat candidat, *acquis comunitar*, reforme juridice, stat de drept, combaterea corupției, progrese economice.

JEL: F55, O52, F15

Abstract. The European integration of the Republic of Moldova constitutes a fundamental strategic priority of the state’s foreign and domestic policy, rooted in its 1991 Declaration of Independence. Moldova’s European trajectory has evolved through key milestones, including the 1994 Partnership and Cooperation Agreement, the 2005 EU–Moldova Action

Plan, active participation in the Eastern Partnership launched in 2009, and the signing of the EU–Moldova Association Agreement in 2014. The granting of candidate country status in June 2022 marked a historic turning point, reaffirming Moldova’s pro-European orientation and inaugurating a new stage in bilateral relations. This study examines the country’s progress between 2022 and 2025 in crucial areas such as justice reform, anti-corruption policies, electoral legislation, and external trade relations. Key developments include the introduction of judicial vetting mechanisms, increased high-level corruption investigations, and the adoption of a new Electoral Code in 2023. At the same time, the European Union remains Moldova’s main trading partner, accounting for 53.7% of total trade volume and 65% of exports, thus consolidating the country’s economic reorientation toward the EU market. The findings highlight that Moldova’s prospects for EU accession are closely tied to the depth and consistency of domestic reforms, the strengthening of the rule of law, and the sustained commitment to democratic values and European standards. The article has been prepared within the framework of the implementation of the Jean Monnet Chair project “EU’s Role in the Emerging International System” (EUREIS), No. 101126798.

Keywords: *European integration, candidate country, EU acquis, legal reforms, rule of law, anti-corruption, economic progress.*

JEL: F55, O52, F15

Introducere. Integrarea europeană a Republicii Moldova reprezintă o prioritate esențială și complexă a politicii externe a statului. De la declararea independenței în 1991, relația dintre Uniunea Europeană și Moldova a evoluat semnificativ, de la etapele de cooperare la acorduri de asociere și, cel mai recent, la obținerea statutului oficial de țară candidată în anul 2022. Acest statut a consolidat cursul pro-european al Republicii Moldova și a demonstrat recunoașterea internațională a eforturilor de reformă instituțională, economică și juridică. Drumul către aderare presupune respectarea unui set complex de criterii politice, economice și juridice, cunoscute sub denumirea de criterii de la Copenhaga, precum și alinierea continuă la standardele și valorile europene. Această lucrare analizează stadiul actual al integrării europene a Republicii Moldova în perioada 2022–2025, utilizând perspective juridice și politico-economice pentru a evalua progresele în domenii esențiale precum justiția, combaterea corupției, reforma electorală și relațiile comerciale externe. Cercetarea se bazează pe documente oficiale ale Uniunii Europene, împreună cu cadre de reglementare internaționale și interne, și utilizează metode istorice și comparative pentru a urmări parcursul de dezvoltare și provocările continue ale Moldovei în procesul integrării europene.

Gradul de investigare a problemei la momentul actual. Deja de mult timp Republica Moldova a avut ca obiectiv major integrarea europeană. Aceasta a fost constant reafirmat de către autoritățile Republicii Moldova ca pilonul central al politicii externe. Drumul spre Uniunea Europeană nu este unul simplu, însă mereu a fost privit ca o oportunitate de a aduce țara pe o cale mai stabilă și prosperă. Datorită

capacității de implementare a unor noi reforme, dar și datorită contextului geopolitic în care Republica Moldova se află, negocierile oficiale au început deja după doi ani de la obținerea statutului de țară candidat. De asemenea în cadrul acestor doi ani Republica Moldova a reușit să implementeze schimbări valoroase pentru a coincide cu cerințele de aderarea în ceea ce privește justiția, statul de drept, combaterea corupției și diferite progrese economice. La moment Republica Moldova continuă efectuarea unor reforme și schimbări atât pe plan legislativ, prin implementarea și corectarea cadrului legal dar și pe plan executiv în ceea ce privește finanțele primite de către Uniunea Europeană, dar și activitatea de îmbunătățire a stării economice prin adoptarea unor hotărâri cu privire la repartizarea eficientă a finanțelor ce ar permite atât creșterea nivelului calității de viață a cetățenilor dar și o dezvoltare economică prosperă. Problema implicațiilor juridice și politico-economice este la moment o problemă actuală, dat fiind faptul că anume în această perioadă de timp (2022-2025) aceste implicații cresc șansele de succes a integrării europene.

Materiale utilizate și metode aplicate. Pentru elaborarea prezentului studiu au fost consultate surse de specialitate naționale și europene, precum și acte normative cu relevanță internă și internațională. În egală măsură, analiza s-a fundamentat pe documente oficiale emise de instituțiile Uniunii Europene și pe rapoarte publice disponibile pe platformele oficiale și autorizate ale acestora, asigurând astfel un cadru documentar verificabil și riguros.

Metodologia de cercetare a integrat mai multe instrumente științifice. Analiza documentară a reprezentat elementul central, vizând textele normative, documentele politice relevante și rapoartele de monitorizare, care au oferit baza pentru evaluarea obiectivă a procesului de integrare europeană. Metoda istorică a fost aplicată pentru a surprinde evoluția cronologică a relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, contribuind la contextualizarea parcursului european în dinamica geopolitică regională. În completare, metoda comparativă a permis raportarea cadrului juridic și instituțional național la standardele europene, dar și la modelele de dezvoltare economică implementate de alte state candidate, relevând atât convergențele, cât și particularitățile procesului moldovenesc. Prin combinarea acestor metode, cercetarea a urmărit nu doar o descriere descriptiv-normativă, ci și o analiză critică și contextualizată a progreselor și provocărilor actuale, oferind o imagine comprehensivă asupra etapelor integrării europene a Republicii Moldova.

Rezultate obținute în baza analizelor științifice efectuate. Pentru a înțelege statutul actual al Republicii Moldova în raport cu UE considerăm important să facem o analiză a etapelor-cheie parcurse.

Odată cu proclamarea independenței în 1991 Republica Moldova practic deodată a început să dezvolte relații oficiale cu UE. Prima etapă majoră în relația Republicii

Moldova cu Uniunea Europeană a avut loc în 1994, odată cu semnarea Acordului de Parteneriat și Cooperare între Republica Moldova și comunitățile Uniunii Europene. Acest document a pus bazele unui cadru juridic oficial pentru relațiile bilaterale și a intrat în vigoare în 1998 cu o valabilitate inițială de zece ani dar cu posibilitatea de a fi prelungit tacit. Acest acord a vizat domenii esențiale precum politica, economia, comerțul, justiția și cultura. De asemenea acesta a pus bazele dialogului politic a părților ce poate fi confirmat de către articolul 6 al acestui acord: ”Între părți se stabilește un dialog politic regulat, pe care acestea intenționează să îl dezvolte și să îl intensifice. Acesta însoțește și consolidează apropierea dintre Comunitate și Republica Moldova, sprijină schimbările politice și economice în curs de desfășurare în această țară și contribuie la stabilirea unor noi forme de cooperare”.

Un pas esențial în aprofundarea relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană a fost adoptarea Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, elaborat în cadrul Politicii Europene de Vecinătate și aprobat în cadrul Consiliului de Cooperare Republica Moldova - UE din februarie 2005. Acest document strategic a reprezentat primul cadru coerent de orientare a cooperării bilaterale, stabilind o serie de obiective prioritare pentru o perioadă inițială de trei ani, ulterior extinsă în repetate rânduri. Planul de Acțiuni a consacrat o agendă de reforme menite să alinieze Republica Moldova la standardele europene, cu accent pe consolidarea instituțiilor democratice, promovarea statului de drept, intensificarea dialogului economic și apropierea treptată de acquis-ul comunitar. În contextul acestui instrument, dialogul politic dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană a fost structurat prin reuniuni periodice desfășurate în cadrul Dialogului Politic UE–Moldova (CO-EST, COPS, nivel de Directori Politici). În cadrul acestor întâlniri erau analizate atât progresele înregistrate de Republica Moldova în implementarea reformelor interne, cât și direcțiile de dezvoltare ale relațiilor bilaterale, precum și subiecte de interes comun în domeniul politicii externe și de securitate. Astfel, Planul de Acțiuni Moldova-UE a constituit un reper fundamental pentru orientarea reformelor și pentru consolidarea cadrului de cooperare politică și instituțională dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Un alt eveniment semnificativ pentru Republica Moldova a fost Lansarea Parteneriatului Estic în anul 2009. Obiectivul acestui parteneriat a fost de a consolida cooperarea și de a sprijini apropierea acestor state de UE. Moldova sa manifestat semnificativ, valorificând din plin oportunitățile oferite, atât pe dimensiunea bilaterală cât și pe dimensiunea multilaterală. Un moment important a fost în 2012, când Moldova a fost prima țară non-UE care a găzduit Forumul Societății Civile. În anii care au urmat, Parteneriatul Estic s-a adaptat continuu, cu obiective clare stabilite până în 2020, iar din 2019 s-a început procesul de reflecție pentru perioada post-2020.

Unul din momentele decisive a fost semnarea Acordului de Asociere UE-Republica Moldova, care a intrat provizoriu în vigoare în 2014 și pe deplin în 2016, după ratificarea de către toate statele membre ale UE. Acest acord nu numai a apropiat instituțional și normativ țara noastră de către UE dar și a oferit un cadru solid de cooperare și monitorizare continuă prin Consiliul de Asociere, Comitetul Parlamentar și Platforma Societății civile. După cum putem observa pe pagina oficială eur-lex, acest acord era unul complex întrucât se baza pe 465 de articole. Scopurile pe care le putem enumera sunt: promovarea asocierii și dialogului politic, împreună cu integrarea economică, inclusiv prin creșterea participării Republicii Moldova la politicile, programele și agențiile Uniunii Europene, promovarea, menținerea și consolidarea păcii și stabilității la nivel regional și internațional; de a promova și a consolida cooperarea în domeniul libertății, securității și justiției, cu scopul de a consolida statul de drept și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale; să sprijine eforturile Republicii Moldova de a-și dezvolta potențialul economic prin cooperare internațională, inclusiv prin alinierea mai strânsă a legislației sale la cele ale UE; să realizeze integrarea economică treptată a Moldovei în piața internă a UE, în special prin crearea unei zone de liber schimb aprofundate și cuprinzătoare.

Evoluție graduală a consolidat apropierea Republicii Moldova de valorile și standardele Uniunii Europene, creând un fundament solid pentru intensificarea relațiilor bilaterale. În contextul geopolitic complex generat de războiul din Ucraina, acest cadru de cooperare și reformă a facilitat transmiterea oficială, la 3 martie 2022, a cererii de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Ca urmare, la 17 iunie 2022, Comisia Europeană a publicat avizul său, în care a recomandat recunoașterea perspectivei europene a Republicii Moldova și acordarea statutului de țară candidată, subliniind totodată necesitatea implementării unui set de reforme esențiale în domenii precum justiția, statul de drept și combaterea corupției. La scurt timp, pe 23 iunie 2022, Consiliul European a adoptat decizia de a recunoaște oficial această perspectivă, consolidând astfel statutul de candidat la aderare al Republicii Moldova. Acest moment a reprezentat o etapă de referință în parcursul european al țării, marcând atât validarea progreselor realizate, cât și angajamentul de a continua transformările structurale necesare pentru integrarea deplină în spațiul comunitar.

Odată cu obținerea statutului de țară candidată, Uniunea Europeană a stabilit un set de condiții esențiale pe care Republica Moldova trebuie să le îndeplinească pentru a avansa în procesul de integrare. Aceste reforme vizează consolidarea statului de drept, a instituțiilor democratice și a funcționării statului. Astfel în continuare vom analiza progresul Republicii Moldova pe parcursul anilor 2022-2024 în ceea ce privește justiția, combaterea corupției, reforma legislativă și progresele economice.

În cadrul justiției Republica Moldova menține un angajament ferm față de consolidarea statului de drept prin implementarea a reformelor din domeniul justiției. Reforma de justiție este coordonată de Ministerul Justiției și este până acum în continuu de dezvoltare și implementare. Până acum au fost adoptate acte esențiale privind: selectarea și evaluare judecătorilor, răspunderea disciplinară a magistraților, supravegherea inspecției procurorilor, întărirea rolului a executorilor judecătorești și majorarea salariilor personalului instanțelor. De asemenea în raportul Republicii Moldova din 2024 putem identifica că în 2023, a fost adoptată legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor din funcțiile cheie. Legea acoperă aproximativ o treime din corpul magistraturii și este în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția. Aceste implementări cresc încrederea Uniunii Europene față de Republica Moldova, de asemenea crește încrederea cetățenilor în justiție și consolidează democrația. În cadrul aceluiași raport în privința organelor de autoadministrare observăm că: Organele de conducere sunt constituite și funcționale. Capacitatea acestora ar trebui consolidată prin constituirea completă a colegiilor specializate. Consiliul Superior al Magistraturii este în prezent pe deplin funcțional, cu 11 membri evaluați prin *vetting*, din totalul de 12 poziții. Procesul de evaluare și numire a celui alt membru rămas este în curs. Cu cvorumul restabilit, CSM își exercită mandatul, inclusiv în ceea ce privește numirea, suspendarea și transferul judecătorilor și crearea completelor specializate, de exemplu, în martie 2024 au fost numiți 12 noi judecători de instanță de prim nivel.

Valorile fundamentale ale Uniunii Europene includ statul de drept și respectarea drepturilor omului. Un sistem judiciar eficient (independent, de calitate și performant) și o luptă eficientă împotriva corupției sunt de o importanță primordială, la fel ca și respectarea drepturilor fundamentale, atât în legislație, cât și în practică. În ceea ce privește combaterea corupției Republica Moldova a înregistrat progrese concrete și semnificative în lupta corupției, în special la nivel înalt, consolidând instituțiile responsabile și aplicând ferm legea. După câte putem observa din raportul Republicii Moldova, în 2023 18 persoane cu funcții importante au fost trimise în judecată, inclusiv 8 actuali sau foști membri ai parlamentului comparativ cu doar 13 persoane în 2022. În privința activității Procuraturii Anticorupție în 2023 au fost investigate 602 cazuri de corupție la nivel înalt față de 656 cazuri în 2022. Deși putem constata o ușoară scădere a numărului de investigații aceasta nu este din cauză că activitatea procuraturii sa înrăutățit sau a scăzut dar datorită reformelor ale instituțiilor anticorupție, și delimitarea competențelor. Totodată Centrul național anticorupție a gestionat 1100 de cauze penale în 2023. Iar în prima jumătate a anului 2024, a identificat 391 de cauze penale ce este cu 38 de procente mai mult comparativ cu aceeași perioadă din 2023. Aceste cifre demonstrează o consolidare a capacităților instituționale și o determinare clară de a combate corupția sistematică.

Un alt progres semnificativ în perioada de raportare a fost implementarea recomandărilor privind legislația electorală formulate de Oficiul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (ODIHR) și Comisia de la Veneția. Astfel a fost adoptat un Cod electoral nou în decembrie 2022 care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2023 astfel marcând un pas esențial în consolidarea procesului democratic din Republica Moldova. Au fost întreprinse măsuri pentru: consolidarea reglementărilor privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale; clarificarea regulilor privind votul în străinătate; îmbunătățirea imparțialității CEC; și combaterea influenței nejustificate asupra funcționarilor publici și alegătorilor, a părtinirii politice în mass-media și a posibilei cumpărări de voturi. Capacitatea CEC a fost consolidată prin crearea unei unități specializate pentru supravegherea finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale. CEC a inițiat proceduri contravenționale împotriva a șapte partide politice pentru întârzierea sau lipsa raportării și a început investigații împotriva a 12 partide politice pentru utilizarea nejustificată a fondurilor publice alocate acestora. Au fost înregistrate progrese și în ceea ce privește interoperabilitatea și schimbul de date prin intermediul platformei guvernamentale MConnect, ceea ce a permis CEC să verifice mai eficient finanțarea partidelor politice.

În iunie 2023, Curtea Constituțională a Republicii Moldova, ca urmare a unei sesizări depuse de Guvern, a adoptat o hotărâre prin care a declarat neconstituțional Partidul Șor, decizie ce a condus ulterior la dizolvarea acestuia. În continuare, în iulie 2023, a fost modificat Codul Electoral, fiind introdus un mecanism care permite interzicerea candidaturii la funcții electivă pentru persoanele asociate cu partide politice declarate neconstituționale de către instanța constituțională. Aceste măsuri legislative și instituționale reprezintă un pas semnificativ în direcția consolidării integrității procesului electoral și a credibilității democratice a Republicii Moldova. Totodată, ele reflectă angajamentul autorităților de a preveni compromiterea competiției politice prin influențe ilegite, de a asigura respectarea principiilor statului de drept și de a alinia standardele electorale naționale la exigențele Uniunii Europene. În acest sens, aceste schimbări contribuie la sporirea încrederii cetățenilor în corectitudinea alegerilor, la întărirea instituțiilor democratice și la consolidarea cadrului normativ necesar pentru desfășurarea unor procese electorale transparente, corecte și conforme standardelor europene.

Un alt aspect esențial în procesul de apropiere a Republicii Moldova de Uniunea Europeană îl constituie evoluțiile în domeniul comerțului extern, care confirmă tendința de reorientare strategică a economiei naționale către piața europeană. Datele statistice pentru anul 2023 evidențiază că Uniunea Europeană a rămas principalul partener comercial al Republicii Moldova, cu o pondere de 53,7% din volumul total

al comerțului, în timp ce comerțul cu Federația Rusă a înregistrat un declin semnificativ, ajungând la doar 3,7% din total. Această schimbare structurală demonstrează nu doar diminuarea dependenței economice de piața estică, ci și consolidarea parteneriatului economic cu statele membre ale Uniunii Europene, care se alătură dimensiunii politice a integrării printr-un suport economic consistent.

Un indicator deosebit de relevant este reprezentat de faptul că 65,4% din exporturile moldovenești au fost direcționate către Uniunea Europeană, ceea ce confirmă accesul competitiv al produselor autohtone pe piața comunitară. Potrivit datelor oficiale ale Comisiei Europene, incluse în compartimentul dedicat relațiilor comerciale bilaterale, în perioada 2023–2024 volumul total al comerțului dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană a atins aproximativ 8,9 miliarde euro. Această dinamică economică relevă nu doar transformarea structurii comerțului extern, ci și rolul Uniunii Europene ca vector central al dezvoltării economice și al integrării progresive a Republicii Moldova în spațiul comunitar.

Concluzii. Integrarea europeană a Republicii Moldova se conturează ca un proces complex, multidimensional și de lungă durată, care reflectă atât angajamentele asumate de stat încă din momentul proclamării independenței, cât și adaptările impuse de realitățile geopolitice recente. Obținerea statutului de țară candidată în 2022 a reprezentat nu doar o confirmare a orientării europene consacrate constituțional, ci și o recunoaștere a progreselor realizate în domeniile justiției, combaterii corupției, reformei electorale și consolidării instituțiilor democratice. Analiza evoluțiilor din perioada 2022–2025 demonstrează că Republica Moldova a reușit să valorifice sprijinul Uniunii Europene și să avanseze în implementarea reformelor structurale, chiar dacă persistă provocări legate de corupție sistemică, reziliența instituțională și capacitatea administrativă.

Progresele înregistrate în domeniul comerțului extern, reflectate prin creșterea semnificativă a ponderii Uniunii Europene în schimburile comerciale, consolidează dimensiunea economică a integrării și confirmă reorientarea strategică a țării către piața comunitară. Totodată, reformele electorale și deciziile recente ale Curții Constituționale în privința partidelor politice neconstituționale au contribuit la întărirea procesului democratic și la sporirea încrederii publice în instituții. Astfel, perspectivele de aderare depind în mod direct de continuitatea și profunzimea reformelor interne, de menținerea unui angajament constant față de valorile democratice și de consolidarea statului de drept. Integrarea europeană trebuie privită nu doar ca un obiectiv strategic extern, ci ca un instrument fundamental de modernizare, europenizare și asigurare a unui viitor stabil și prosper pentru cetățenii Republicii Moldova.

Referințe bibliografice

1. *Acord de Parteneriat Și Cooperare între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora și Republica Moldova*. [online]. Dispoonibil: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:21998A0624\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:21998A0624(01)&from=EN) (accesat: 07.04.2025)
2. Joint Declaration of the Prague Eastern Partnership Summit, Prague, 7 May 2009. [online]. Dispoonibil: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/pres_09_78 (accesat: 07.04.2025)
3. Republic of Moldova 2024. Report Accompanying the document. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions 2024*. Communication on EU enlargement policy. Brussels, 30.10.2024. [online]. Dispoonibil: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/858717b3-f8ef-4514-89fe-54a6aa15ef69_en?filename=Moldova%20Report%202024.pdf (accesat: 07.04.2025)
4. Acord de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte. În: JO L 260, 30.8.2014, pp. 4–738. [online]. Dispoonibil: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:22014A0830\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:22014A0830(01)) (accesat: 08.04.2025)
5. EU trade relations with Moldova. Facts, figures and latest developments. [online]. Dispoonibil: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/moldova_en (accesat: 08.04.2025)
6. Republica Moldova. [online]. Dispoonibil: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/moldova/> (accesat: 24.04.2025)
7. ENP Country Progress Report 2009 – Republic of Moldova. Brussels, 12 May 2010. [online]. Dispoonibil: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/memo_10_182 (accesat: 24.04.2025)
8. EU opens accession negotiations with Moldova. 25 June 2024. [online]. Dispoonibil: https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-opens-accession-negotiations-moldova-2024-06-25_en (accesat: 24.04.2025)